

Bijlage I Eerste indrukken van Bonaire, Saba en Sint Eustatius

Saba

Tijdens mijn bezoek aan Saba stond het thema preventie centraal. Goede zorg begint met het voorkomen van gezondheidsproblemen, en daarbij speelt gezonde voeding een cruciale rol.

Samen met het bestuurscollege besprak ik de uitdagingen rondom beschikbaarheid en betaalbaarheid van gezonde voeding. De afhankelijkheid van import zorgt voor hoge prijzen, wat een gezonde leefstijl bemoeilijkt. Dit zag ik ook tijdens mijn bezoek aan de supermarkt, waar de prijzen van gezonde producten hoog zijn. We spraken over mogelijke oplossingen, waaronder het stimuleren van landbouw en kennisoverdracht over voedselproductie. Hoewel *backyard farming* kleinschalig plaatsvindt, liggen er kansen om dit verder te ontwikkelen. De bestaande inzet op gezonde schoolmaaltijden is een belangrijke stap, maar verdere verbetering blijft nodig.

Saba Cares speelt een belangrijke rol in zowel curatieve als preventieve zorg. Ik zag hoe zij zich inzetten om de inwoners te ondersteunen, onder meer door de inzet van lifestylecoaches en bereiding van gezonde maaltijden. Daarnaast bespraken we de toegang tot acute zorg en de medische uitzendingen. Het is essentieel om patiëntervaringen met medische uitzendingen goed te monitoren. Ook kwam de procedure rondom BES-ontheffingen voor BIG-geregistreerde artsen aan bod. Ik werk momenteel aan een verbetering van deze procedure. In deze brief kom ik hierop terug.

Goede samenwerking op Saba en met partijen buiten Saba is noodzakelijk om de zorg en het welzijn op het eiland te verbeteren. Dit bleek ook uit mijn gesprek met de focusgroep, die de belangen van patiënten vertegenwoordigt. Zij wezen op toegangstijden en gebrekkige gegevensuitwisseling tussen artsen, maar ook op positieve ontwikkelingen zoals de invoering van de zorgpas. Er is een gedeeld besef dat preventie en gezondheidseducatie verder versterkt moeten worden, onder andere op het gebied van gezonde leefstijl.

Naast zorg en preventie is sport en beweging van groot belang. In de gymzaal van St. Johns zag ik hoe het sportaanbod voor de jeugd de afgelopen jaren aanzienlijk is uitgebreid. Deze faciliteit heeft een belangrijke sociale functie, mede door de vele naschoolse activiteiten die er plaatsvinden.

Mijn bezoek sloot ik af bij de vrouwenopvang, waar ik in gesprek ging met ketenpartners uit het Safety Network Saba. Het was indrukwekkend om te zien hoe dit netwerk een gezamenlijke aanpak van huiselijk geweld hanteert, ondanks de uitdagingen die de kleinschaligheid van het eiland met zich meebrengt.

De gesprekken en bezoeken op Saba hebben bevestigd dat samenwerking, preventie en innovatie cruciaal zijn om de goede basis van zorg en welzijn, die op het eiland de afgelopen jaren gerealiseerd is, te versterken. Er is grote bereidheid om samen stappen te zetten en duurzame verbeteringen te realiseren.

Sint Eustatius

Tijdens mijn bezoek aan Sint Eustatius heb ik verschillende aspecten van de zorg, de samenleving en de cultuur van het eiland leren kennen.

Mijn eerste stop was het gezondheidscentrum Sint Eustatius Healthcare Foundation (SEHCF). Hier kwamen de uitdagingen van het zorgsysteem duidelijk naar voren. De lokale artsen dragen een grote verantwoordelijkheid, vooral in acute situaties, wat de werkdruk verhoogt. De onduidelijkheden wat betreft de keuzemogelijkheden in zorgaanbieders is voor inwoners een punt van discussie. Aangezien het ziekenhuis op Sint Maarten het dichtstbijgelegen ziekenhuis is, werd benadrukt dat de kwaliteit van het ziekenhuis aldaar goed moet zijn. Het is belangrijk om de kwaliteit van zorg goed te monitoren en keuzemogelijkheden te verkennen, ook door inzet van digitale middelen. Tijdens de rondleiding is stilgestaan bij de renovatieplannen van SEHCF en de benodigde financiering. Ik verwacht meer te kunnen zeggen over een eventuele financiële bijdrage van VWS nadat de voorjaarsnota naar de Kamer is gestuurd.

Aangrenzend aan het gezondheidscentrum ligt het enige verpleeghuis op het eiland, Sint Eustatius Auxiliary Home Foundation. De capaciteit vormt een uitdaging. Besproken is dat het nieuwe geïntegreerde woon-zorgcentrum, waarover momenteel op Sint Eustatius met alle

partijen gesproken wordt, een mogelijkheid biedt om een oplossing te bieden voor dit capaciteitsprobleem.

Uiteraard heb ik ook kennis gemaakt met het bestuurscollege van Sint Eustatius. We spraken over de noodzaak tot een preventieve aanpak van de gezondheidsproblemen op Sint Eustatius. De ervaringen over de kwaliteit van zorg, vooral in relatie tot het ziekenhuis in Sint Maarten, en de knelpunten bij medische uitzendingen zijn aan de orde gekomen. De samenwerking tussen zorginstellingen, het openbaar lichaam en partners in het sociale domein, is cruciaal voor het verbeteren van de zorg op het eiland. We zijn het erover eens geworden dat alle betrokken partijen hun verantwoordelijkheid moeten nemen om de zorgprocessen te verbeteren, waarbij het belang van de inwoners voorop staat.

Verder was het onderwerp bestaanszekerheid een belangrijk gesprekspunt. Inwoners moeten vaak meerdere banen combineren om in hun basisbehoeften te voorzien, waardoor zaken als gezond eten en beweging op de achtergrond raken. Dit werd ook genoemd in gesprekken over maatschappelijke ondersteuning en de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Tijdens mijn bezoek sprak ik ook met een pleeggezin op het eiland over de uitdagingen die zij tegenkomen in de pleegzorg. Het gesprek benadrukte de belangrijke rol die pleegzorg speelt in het domein van de jeugdzorg, en de uitdagingen rondom werving van pleeggezinnen.

Zoals toegezegd in het commissiedebat op 2 oktober 2024 heb ik ook aandacht besteed aan de inclusiviteit van de zorg, met nadruk op de toegang tot zorg voor de lhbtqi+ gemeenschap (zie ook onderdeel Bonaire). Daarnaast werd gesproken over de nieuwe commissie die de aanbevelingen uit het rapport 'Health in Transition: Caribbean Netherlands' oppakt en die eind dit jaar een advies zal geven over het verbeteren van de zorg in Caribisch Nederland.

Tijdens mijn verblijf heb ik ook de kans gekregen om meer te leren over het pijnlijke slavernijverleden van het eiland tijdens een wandeling en een bezoek aan het community center, waar ik deelnam aan de Black History Month gesprekken.

Bonaire

Mijn bezoek sloot ik af op Bonaire waar belangrijke thema's werden aangesneden zoals inclusieve zorg en de vergrijzing. Daarnaast zag ik inspirerende initiatieven op het gebied van jeugdzorg en sport, die bijdragen aan een sterker en meer betrokken Bonaire.

Op Bonaire begon ik mijn bezoek met een gesprek met bestuursleden van Fundashon EQ, de belangenbehartiger van de lhbtqi+ gemeenschap. De stichting speelt een cruciale rol, zowel voor de leden zelf als daarbuiten. Toegankelijke en inclusieve zorg is essentieel voor iedereen, maar dit wordt momenteel niet altijd zo ervaren. In mijn gesprek met het openbaar lichaam heb ik deze problematiek aan de orde gesteld en hebben we besproken hoe we hier gezamenlijk meer aandacht aan kunnen besteden, waarbij de good practice van de website sabalovin.com aan de orde is gekomen. Deze website is op Saba ontwikkeld en kan een inspiratie voor Bonaire zijn.

Bij Fundashon Mariadal kreeg ik een rondleiding en zag ik hoe de kleinschaligheid van het ziekenhuis zowel uitdagingen als voordelen met zich meebrengt. Ik sprak met het toegewijde team dat zich inzet voor de acute zorg en de spoeduitzendingen naar Curaçao, Aruba en Colombia.

Als onderdeel van mijn kennismaking met Zorg en Jeugd Caribisch Nederland (ZJCN), ging ik in gesprek met de medewerkers op het kantoor op Bonaire (en eerder ook op Saba en Sint Eustatius). Zij hebben mij uitgelegd hoe het proces van medische uitzendingen verloopt. De jeugdzorgprofessionals van ZJCN vertelden over hun werkwijze, de child focus approach, waarbij de veiligheid van het kind centraal staat. Ik was onder de indruk van hun systemische aanpak, die sterk verschilt van Europees Nederland en naar mijn idee ook als goed voorbeeld kan dienen. Door nauwe samenwerking met het hele netwerk rondom het kind en ketenpartners ontstaat één gezamenlijk plan, waarmee onderliggende oorzaken van onveiligheid worden aangepakt.

In mijn gesprek met het openbaar lichaam is vooral stilgestaan bij het werk van de afdeling Publieke Gezondheid bij de milieu en gezondheidsrisico's die spelen bij de problemen van Selibon, het lokale afvalverwerkingsbedrijf.

Bij Cocari, een historisch pand in Rincon, zag ik hoe thuiswonende ouderen met dementie waardevolle dagbesteding krijgen en mantelzorgers tijdelijk worden ontlast door respijtzorg. De activiteiten richten zich op het verminderen van eenzaamheid en het stimuleren van deelname aan de samenleving.

Bij de huisartsenpraktijk Medical Centre Cross Road kreeg ik inzicht in hoe de huisartsenzorg op Bonaire zich de afgelopen jaren heeft ontwikkeld. De huisartsenzorg op Bonaire, met ondersteuning van Primary Care Caribbean, is een goed voorbeeld van zorg dat zich heeft ontwikkeld naar een niveau dat vergelijkbaar is met Europees Nederland.

Ik sloot mijn bezoek aan Bonaire sportief af met de ondertekening van het Speelakkoord Bonaire 2025-2027, samen met Jantje Beton en het openbaar lichaam – een belangrijke stap voor een betere speelomgeving voor kinderen. Daarnaast had ik de eer een nieuw Cruyff Court te openen, speciaal ontworpen voor mensen met een beperking. Dit veld draagt bij aan inclusie en biedt hen meer mogelijkheden om actief deel te nemen aan de samenleving.